

Mütoloogia, ajalugu

1. Kreeka mütoloogias oli 3 gorgodena tuntud õde. Nendest koletistest, Phorkyse ja Keto tütardest, olid Sthenno ja Euryale surematud ning küsitav kolmas õde surelik. Kõik kes talle otsa vaatasid, kivistusid. Siiski õnnestus Perseusel kavalust kasutades tema pea maha raiuda. Nimetake see kolmas õdedest.
2. Kes oli see Prantsuse kuninga Henri II (valitses 1533-1559) abikaasa, kelle 3 poega (Francois II, Charles IX ja Henri III) astusid samuti kordamööda Prantsuse troonile. Regendina valitses ta isegi teataval määral Prantsusmaal.
3. Nimetage aasta. Sel aastal sündisid Miloš Forman, Umberto Eco, Elizabeth Taylor, Aino Pervik ja Chèques Chirac. Nobeli kirjandusauhinna sai John Galsworthy. Briti füüsik James Chadwick avastab neutroni. Mandžuurias kuulutatakse välja Jaapani marionettriik Mandžukuo, mille presidendiks sai endine Hiina Keiser Pu Yi.
4. Milline ajalooline seik ühendab ameeriklannat Betsi Rossi ja eestlannat Paula Hermannit?
5. Tema eluaastad olid 1887-1973, onuks kindral Hindenburg ja sünnijärgne nimi von Lewinsky. Kasvanud oma lastetu sugulase peres, kandis ta aga surmani oma kasuisa perekonnanime. Võttis osa Esimesest maailmasõjast, teenis Kindralstaabis ja jõudis välja kapteni aukraadini. Õppis 1931-33 Moskvas ja Leningradis ning oli Teise maailmasõja järel 7 aastat vangis. Kirjutanud mälestusteraamatud "Kaotatud võidud" ja "Sõduri elust". Millisest väejuhust on jutt?

Loodus, geograafia

6. Juba Vana-Rooma aegadel peeti seda Lõuna-Euroopa parimaks seeneks. Too lemmikseen kandis tollal praegust kivipuraviku nime-Boletus; nendest toidu valmistamiseks kasutati iseäralisi nõusid, boletaariume. Ühtki muud toitu ei tohtinud neis anumais valmistada, et õilsa seene maitset tavasöögiga reostatud potiga mitte ära rikkuda. Mis on selle seene eestikeelne nimi, ladina keeles Amanita caesarea?
7. Mida kujutab endast ornitofiilia?
8. Mis seen? Nimi ilmselt kõigile tuntud, ära tunda ilmselt raskem!

9. Mis USA osariigiga on tegemist? Suurim linn on Manchester ning seal asuvad veel sellised linnad nagu Concord (pealinn), Portsmouth, Dover, Conway, Berlin, Hanover, Lebanon, Franklin jne. Osariigi kõrgeim mägi on Mt. Washington (1917 m).
10. See riik on teise riigi territooriumi poolt (nn. Limbangi koridor) jagatud kaheks. Riigi peamisteks loodusvaradeks on nafta ja maagaas. Arstiabi on tasuta, igasugune haridus on tasuta. Kirjaoskajaid on 92 % rahvastikust. Riigi kodanikud ei maksa tulumaksu, riiklikud pensionid on suured, välisvõlga ei ole.

Loodus, geograafia

11. See omapärase välimusega lind elab Lõuna-Ameerikas Amazonase ja Orinoco jõgikondade vihmametsades. Ta toitub ainult taimelehtedest ja seetõttu meenutab ta seedeelundkond lehma seedeelundkonda. Noored linnupojad ronivad mööda puuoksi, kasutades tiivanukkide otsas olevaid küüniseid (nagu ka kunagi ürglind Archaeopteryx). Küünised kaovad täisikka jõudes. Tema kehapikkus 60 cm ja kaal 600-800 grammi ja nad on halvad lendajad.

12. Nimetage maailma riikides rahvaarvult suurim esimese astme administratiivüksus (190 milj. elanikku).

13. Millise linna vappi näete?

14. On üks vanimaid Eesti kihelkondi. Koos naabritega moodustas muistse Ugandi maakonna edelapiirkonna. Ala nimetati alguses arvatavasti Tõhelaks (1272 Toyvel), kirikukihelkonnana on seda mainitud 1379 Touvelina. Kannatas väga rängalt sõdades: 1582 oli mõis täiesti maha põlenud, 1701 läks sealt läbi Karl XII vägi. Sama aasta detsembris taganes sinna Erastvere lahingus lüüa saanud Schlippenbach. 1845-48 siirdus ligi pool elanikest (umbes 5000 inimest) vene õigeusk. Nimetage see kirju ajalooa paikkond Eestis?

15. Mis lindu kuulete?

Sport

16. Florian võitis kulla 2008 Pekingis, noorem õde Natascha tuli OV-ks 2004 Ateenas, vanem vend Andreas tuli OV-ks 1992.a. Barcelonas (lisaks veel hõbedad 1984 Los Angeleses ja 1988 Soulis). Ka nende isa Carsten oli OV 1972. aastast Münchenis ja vanaisa Erwin hõbedad omanik 1936. aastast. Nimetage nende kõigi ühine perekonnanimi ja ühine spordiala, mida nad harrastasid.
17. Pekingi OM-d olid talle juba 9.-d, kuid just seal võitis ta oma esimese OM-medali hõbedad ratsutamise takistusõidu võistkonnavõistluses. Alustas oma olümpiakarjääri juba 1972.a. Alates sellest jäid välja ainult Moskva OM-d 1980 Kanada boikotti tõttu. Siiski oli ta MK-sarja üldvõitja takistusõidus 1988. ja 1989.aastal ning ta oli esimene, kes suutis üldvõitu sel alal korrata.
18. Nimetage Austraalia lühirajajaisutaja, kes võitis Salt Lake City OM-l 2002 oma riigile kõigi aegade 1.-se kuldmedali peale seda kui kõik ülejäänud osalejad finaalis kukkusid.
19. Nimetage Brasiilia jalgpallur (1929-2001), 2-kordne MM-meister. Teda peetakse kõigi aegade üheks paremaks poolkaitsjaks. 1952-62 Brasiilia koondises 68 mängu ja 20 väravat. Just tema lõi 16.VI 1950 20. aastase noorukina kõigi aegade esimese värava kuulsal Maracana staadionil.
20. Nimetage vehkleja, kes on võitnud ühes relvaliigis kolmedel järjestikustel mängudel, viimase neist Pekingi OM-l.

Teadus-tehnika

21. Üldtuntud on, et esimesena astus Kuule ameerika astronaut Neil Armstrong. Kokku on Kuul viibinud 12 meest. Kes oli aga viimane, kes lahkus Kuult (1972).
22. Nimetage küla Stockholmi arhipelaagi Resarö saarel, mis on andnud nime neljale keemilisele elemendile.
23. See masin võeti kasutusele I Maailmasõja ajal Austria-Ungari armees. Inglased kasutasid seda ka tsiviilotstarbel, millest võimsamaid tunti Mountbatten class nime all, need olid kasutusel kuni sajandivahetuseni. Venelaste sõjalises kasutuses olevaid tuntakse Zubri nime all. Millega on tegemist?
24. Nimetage sõna, mis merenduses tähistab väikeste suurtükkidega ühemastilist sõjalaeva, tehnikas aga veduriga vahetult ühendatud veokit, milles paikneb kütuse-, vee- ja määrdevaru. Sama sõna on jõudnud ka ühte maailmakuulsasse laulu.
25. Sellesse perre sündis 10 last. Kindlustamaks laste igakülgset haridust rääkis isa lastega kodus vene keeles, ema saksa keeles ning eestikeelne suhtlus jäi emapoolse vanaema hooleks. Lastest 2 surid varases lapseas nakkushaigustesse, 2 noorimat poega hukkusid aga juba 17-18 aastastena Venemaal kodusõjas valgekaartlaste armee ridades. Ülejäänud lastest võrsus aga 2 maailmakuulsat teadlast(Ernst Julius astronoomina ja Armin Aleksander geoloogina), üks Eesti Vabariigi teenekamaid pangandustegelasi (Paul) ja üks kutseline diplomaat (Oskar). Pere esiklaps Anna läks aga ajalukku Homerose „Odüsseia“ esmatõlkega vanakreeka keelest eesti keelde 1938.a. Nimetage nende kõigi ühine perekonnanimi.

Kunst, muusika

26. Oscar Wilde ja Eduard Vilde skulptuur kujutab endast graniitpingil istuvate kirjanike kirjanike Eduard Vilde ja Oscar Wilde pronksist kaksikfiguuri. Monument avati 30.mail 1999 Tartus ning selle koopia kingiti 2004 Galwai linnale Iirimaal. Kes on skulptuuri autor?
27. Kelle autoportree ja maal „Juudit Olovernese pead raiumas“. Tema eesnimi on sama mis pujul ladina keeles.

28. Küsitava olümpiastaadioni ehitus algas 1933. aastal, kuid esmakordselt võisteldi seal alles 20 aastat hiljem. Väljakuperemeeste jalgpallikoondisel tuli 0:3 alla vanduda Ungari mängijatele. Staadion mahutab 100 000 pealtvaatajat. Areen on ilus, hästi loodusesse sobitatud ja täiesti katustamata tribüünidega. On üks viimaseid selgelt väljavenitatud suurstaadione, hilisemad hakkasid järjest rohkem oma põhiplaanilt lähenema ringile.

29. Kes?

30. Kes laulab?

Film, muusika

31. Kes on see filminäitleja? 32. Kes ?

33. Need 3 USA filminäitlejat on sündinud kõik 1937. aastal. Kolme peale kokku on võitnud nad 6 Oscarit. Esimene filmidega "Lendas üle käopesa" (1975), "Helluse keeles" (1983) ja "Enam paremaks minna ei saa". Teine on tuntud küll rohkem filminäitlejana, kuid Oscari sai režissööridebüüdi eest filmiga "Tavalised inimesed". Kolmas on pärvinud 2 Oscarit filmidega "Kramer Krameri vastu" ja "Vihmamees".

34. Ansambli "Ruja" umbes poolteistsajast lindistatud loos laulis enamuses Urmas Alender. Lauluhäält on teinud ka Rein Rannap (Aafrika mehed), Jaanus Nõgisto (Aafrika mehed ja Sa oled mul teine) ja Indrek Patte (Lootuse laul ja Meeste laul). Ka "Ruja" esimest lindistatud lugu 1971. aastal "Need ei vaata tagasi" ei laulnud linti Alender.

Rein Rannap on meenutanud: "Eesti Raadio muusikatoimetaja Jüri Roomere kuulas meie kaks Ernst Enno tekstile tehtud vähempretensioonikat lugu üle. "Need ei vaata tagasi" laulis linti ... ja noh mis seal salata, ta polnud ju tookord miski laulja". Läks aga teisiti ja "Rujast" lahkumise järel laulis-mängis muusik ansamblites Oomen, Vitamiin ja Singel. Praegu peab laulja ärimehe ametit ning laulab aeg-ajalt oma bändiga ka bubides. Kellest jutt?

35. 13. augustil 1961. aastal etendati Mexico City ooperiteatris Mussorgski "Boriss Godunovi". Kõik lauljad olid kohale sõitnud maailma tippteatritest: Marinaks oli "La Scala" sopran Belen Amparan, Grigori/Vale-Dimitri Umberto Borso Roomast, Varlan ja Pimen Metropolitan Opera solistid Fernando Corena ja Nicola Moscona. Nimiosa- Godunovi laulmine usaldati meie baritonile Tiit Kuusikule.

Nende suurte nimede varju jäi Vassili Šuiski rollis tollal nooruke ja tundmatu tenor. Praegu kaunistaks ta iga maailma ooperiteatri või kontserdisaali lava, kuid vähestel jätkub raha teda laulma kutsuda. Nimetage see tippmees, kes esines 48 aastat tagasi koos Tiit Kuusikuga?

Kirjandus, varia

36. Oma lapsepõlve on see 1922. aastal sündinud kirjanik meenutanud: "Mu kodu ümbrus oli rikkaim ja omapärasem, mis kuskil olen kohanud. Loodus nagu suur läbimõeldud korrastatud aed. Meri, paekaldad, jõgi, muinaslinnus, kloostrivaremed, idülliline mõis ja ümber metsad, peites rabasid ja laukaid, Surnumäge, kivimurdu ja vangilaagrit". Küllap sealtsamast on pärit ka kirjamehe kunstianne, mille märgiks on mitme oma raamatu meeleolukad kaanekujundused. Esimesed luulekogud "Hulkuri evangeelium" ja "Üks suveõhtune naeratus" sündisid Londoni südames interneeritute laagris. Romaanidest on kirjutatud "Tormiaastad", "Seitse kohtupäeva", "Kes tappis Erik Hormi?", "Märgitud" ja "Surnud ei loe". 1997. aasta veebruaris keeldus küsitav kirjanik vastu võtmast Riigivapi tenetemärki, pidades selle annetamist "kurva aja pillamiseks, mil ordenitel on vaid kassikulla väärtus". Kellest jutt?

37. Luuletaja Contra on pärit Urvastest. Samast vallast on pärit traagilise elusaatusega luuletaja. Ta paigutati ligi kaheks aastakümneks Tallinna Seewaldisse, kus ta viibis kuni surmani. Enamik tema loomingust jäigi käsikirja. Tema luulet on ka viisistatud, millest tuntum on Mart Saare „Põhjavaim“. 1988. aastal ilmus luulekogu „Käisin üksi tähe valgel“. Kes?

38. Küll on kena kelguga
hangest alla lasta;
kaugel luhal säravad
jää ja lumi vasta!

Lumehelbed hiilgavad
puudel ehted uued;
kadakatel karjamaal
seljas lumekuued

Tihane ja varblane
aidaukse taga
otsivad ja ootavad,
et saaks iva aga

Langeb mõni ivake-
Üks kui teine armas:
Iga kehvem kestake
Näljasele armas...

Kes on 1904. aastal kirjutatud luuletuse „Talvel“ autor?

39. Mida tähendab ladina keeles: cogito, ergo sum

40. See vähetuntud Eesti väejuht sündis 13. mail 1886 Haapsalus. Teenis tsaariarmees Možaiski polgus ja õppis Tbilisi sõjakoolis. Oli hiljem Kaukaasia sapööripataljoni nooremohvitser, Esimeses maailmasõjas sapööriroodu ülem kapteni auastmes. Eesti Vabadussõjas inseneripataljoni ülem, sai vapruse eest Vabadusristi ja ülendati alampolkovnikuks. 1925-39 Inseneriväe inspektor, 1937 jõudis kindralmajori paguniteni. Küsitav oli ainus Eesti kindral, kes teenis viimases sõjas saksa Wehrmachtis. Suri 1952 Baden-Badenis. Kellest jutt?

41. See 1930. aastal sündinud mees on käinud kuuel korral kosmoses. Esimese kosmoselennu tegi ta 1965, seni viimase aga 1983. aastal. Neljandal lennul Apollo 16 pardal, aprillis 1972 õnnestus tal ühena tosinast astronautist ära käia Kuul. Viiendal lennul, 12. aprillil 1981 kuulus ta esimesse süstiklennu meeskonda. Kellest jutt?

42. Hispaania teoloog Adolfo Nicolaos valiti 20.I 2008 Roomas 217 valijamehe poolt Hollandi preestri Peter-Hans Kolvenbachi järeltulijaks. Millisest ametipostist jutt?

43. 1757. aastal kolis ta oma kodumaalt Saksamaalt Inglismaale. Et töötada muusikaõpetaja ja organistina. Vaba aja pühendas ta astronoomiale. 1781. aastal avastas ta koos oma õe Carolinega (1750- 1848) uue planeedi. Ta andis planeedile George II (1738-1820) auks nime Georgium Sidus, kuid planeet sai tuntuks siiski Uraani nime all. Temast sai kuninga isiklik astronoom ning ta avastas terve rea Uraani ja Saturni ümber tiirlevaid kaaslasi. Ühena esimestest väljendas ta oletust, et Linnutee näol on tegemist erakordselt suure tähtede kogumiga. Kes?

44.
Kes on pildil?

45. Ooper ja selle autor?

Vastused:

1. Medusa; A: „Antiikmütoloogia“ (TL)
2. Katariina di Medici (1519-1589), Urbino hertsogi Lorenzo de' Medici tütar, kes abiellus 1533. aastal Prantsuse kuninga Henri II-ga. ; A:“1000 a. kuulsaid inimesi (TL)
3. 1932 (TL)
4. Õmblesid oma maa esimesed rahvuslipud (KS)
5. Erich von Manstein; A: Kolmanda riigi juhid ja väepealikud, Moskva 2000 (AV)
6. keiser-kärbseseen; E. Parmasto „Ühe seenevana seenelood“ (TL)
7. lindtolmlemine A: EE, nr 7, lk. 100
8. harilik sitaseen; A: CD Seenestik (TL)
9. New Hampshire (TL)
10. Brunei; EE, nr. 15 „Maailma maad“ (TL)
11. hoatsiin (Opisthocomus hoazin); A: Wikipedia (TL)
12. Uttar Pradesh, India osariik ; A: Wikipedia (TL)
13. Valka (KS)
14. Sangaste; A: EE 8. köide
15. peoleo; A: CD Eestimaa looduse hääled
16. Keller, maahoki ; A: www.sportnet.ee, päev spordiajaloos (TL)
17. Ian Millar; A: www.sportnet.ee, päev spordiajaloos
18. Steven John Bradbury; A: www.sportnet.ee, päev spordiajaloos
19. Didi ehk Waldyr Pereira; A: www.sportnet.ee, päev spordiajaloos
20. Itaali floretidaam Valentina Vezzali; A:“Peking 2008“ (TL)
21. Eugene Cernan (AV)
22. Ytterby (TL)
23. hõljukid (KS)
24. tender (AV) A: „Võõrsõnade leksikon“
25. Öpik ; A: O.Öpik „Teekond, mis algas Kundas“ (TL)
26. Tiiu Kirsipuu (TL)
27. Artemisia Gentilleschi (1593-1651/1653); A: „1001 maali“ (TL)
28. Rooma olümpiastaadion (AV)
29. Kaido Ole ; A: Internet Kunst
30. Tarmo Kruusimägi alias Kojamees, Tall. Volikogu liige (AV)
31. Vanessa Redgrave; A: IMDB (TL)
32. Hilary Swank; A: IMDB (TL)
33. Jack Nicholson, Robert Redford ja Dustin Hoffman; A: 1000 aastat kuulsaid inimesi
34. Raul Sepper; A: Ruja vaatab tagasi, Tln. 1999 (AV)
35. Placido Domingo; A: Tiit Kuusik: Elu ja peegeldused, Tallinn 1992 (AV)
36. Arved Viirlaid. Sündinud Padise vallas, Kaseperes. Peateos "Ristideta hauad"(AV)
37. Marie Heiberg (KS)
38. Reinhold Kamsen (1871-1952); A: Väike Sõnarine I, Tln. 1999 (A)
39. mõtlen, järelkult olen (olemas); R. Descartes'i aforism (TL)
40. Voldemar Viktor Rieberg; A: Mati Õun, Eesti kindralid ja admiralid, Tln.1997 (AV)
41. John Young; A: Ants Künnapuu, 100 kosmoseparaati, Tln. 1991 (AV)
42. jesuiitide juht e. nn. „must paavst“ (TL)
43. William Herschel (1738-1822); A: 1000 a. kuulsaid inimesi (TL)
44. Ian Millar
45. Joogilaul G. Verdi „Traviata“ (AV)